

Władysław Piasecki

Dyrektor w latach 1949–1972

Hieronim Sieński
Biblioteka Główna AGH

Władysław Piasecki urodził się 17 grudnia 1901 roku we Lwowie, w rodzinie o tradycjach lekarskich. Jego ojciec – Eugeniusz Piasecki – był lekarzem, profesorem uniwersytetu i założycielem pierwszej w Polsce, a trzeciej w Europie, Katedry Wychowania Fizycznego na Uniwersytecie Poznańskim. Okres dzieciństwa i wczesną młodość spędził we Lwowie, Zakopanem, a potem w Poznaniu, gdzie w 1921 roku zdał maturę. W latach 1922–1927 studiował polonistykę na Uniwersytecie Lwowskim i Uniwersytecie Poznańskim. Pracę jako bibliotekarz i bibliograf rozpoczął w 1926 roku, jeszcze w okresie studiów, początkowo pod kierownictwem dyrektora Rudolfa Kotuli w Bibliotece Fundacji Wiktora Baworowskiego we Lwowie, a następnie w latach 1927–1928, jako stypendysta Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie.

W tym okresie brał udział w opracowaniu bibliografii druków lwowskich od XVI do XVIII wieku, wydanej z okazji I Zjazdu Bibliotekarzy i III Zjazdu Bibliofilów Polskich. Dyrektor Rudolf Kotula w opinii, jaką wydał o pracy Piaseckiego, zwracał uwagę na pewne cechy charakterystyczne dla całej jego późniejszej działalności – zamiłowanie do pracy z czytelnikiem i zaangażowanie zawodowe, które nazwał „szczerym zainteresowaniem się bibliotekarstwem”. W latach 1928–1929, podczas odbywania służby wojskowej, ukończył IX Kurs Baonu Podchorążych Rezerwy Piechoty w Śremie. Po odbyciu służby wojskowej w 1929 roku powrócił do Poznania i podjął pracę nad „Katalogiem Bibliotek Zakładowych Uniwersytetu Poznańskiego” pod kierunkiem Adama Łysakowskiego. Następnie przeprowadził się do Warszawy, gdzie nie stracił kontaktu z książką, pracując kolejno w trzech wydawnictwach: Mazowieckiej Spółdzielni Wydawniczej, Spółce Wydawniczej „Zgoda” i Spółdzielni Wydawniczej „Zjednoczenie”. Po przerwie w studiach, w 1939 roku, uzyskał magisterium w Poznaniu przedstawiając pracę „Zygmunt Kaczkowski jako krytyk literacki”. Zbierając do niej materiały zapoznał się z księgozbiorami wielu bibliotek polskich. We wrześniu 1939 roku miał rozpocząć pracę w Bibliotece Narodowej, co uniemożliwił wybuch wojny.

Okres wojny Piasecki wraz z rodziną spędził w Warszawie. W 1940 roku pracował w wypożyczalni książek Heleny Więckowskiej, a następnie był kierownikiem Schroniska Polskiego Komitetu

Opiekuńczego Miasta Warszawy dla wysiedlonych i uchodźców. Opiekował się wysiedlonymi z terenów zachodnich, a także uciekinierami z okolic ogarniętych wojną, głównie dziećmi i kobietami oraz chłopcami w wieku szkolnym związanymi z działalnością konspiracyjną. Po powstaniu warszawskim w 1944 roku i po półrocznej tułaczce, przybył do Krakowa w 1945 roku i pozostał tutaj do końca życia.

1 kwietnia 1945 roku rozpoczął pracę w Bibliotece Jagiellońskiej, ale już po roku w stopniu adiunkta, objął kierownictwo Biblioteki Studium Spółdzielczego UJ. Zorganizował tę bibliotekę po zniszczeniach wojennych i kierował nią przez cztery lata. Uważając szkolenie użytkowników za jeden z podstawowych obowiązków bibliotekarza, rozwinął działalność dydaktyczną. Podejmując wykłady dla studentów, dawał im wskazówki jak korzystać z biblioteki i bibliografii. Działalność tę prowadził również po przejściu do Biblioteki Głównej AGH. W 1949 roku został powołany na stanowisko kierownika Biblioteki Głównej AGH, a w 1954 roku mianowany jej dyrektorem. Bibliotece tej poświęcił 23 lata pracy. Był to niezwykle twórczy okres w jego pracy bibliotekarskiej. W momencie objęcia kierownictwa biblioteki miała ona czworo pracowników, a ocalałe zbiory liczyły 17 000 jednostek. Odchodząc na emeryturę pozostawił po sobie jedną z największych i najnowocześniejszych bibliotek technicznych w kraju. Księgozbiór rozrósł się do ponad 590 000 woluminów, a personel zwiększył się do stu osób.

Pierwszą jego troską było stworzenie bazy naukowej dla uczelni. Z tego powodu dużo wysiłku włożył w zapewnienie odpowiedniego doptywu czasopism zagranicznych, walcząc również o te czasopisma dla innych bibliotek. Starając się o jak

phot. H. Sieński

Tablica pamiątkowa w budynku BG AGH poświęcona dyrektorowi Władysławowi Piaseckiemu

fot. arch. AGH

Pożegnanie dyrektora Władysława Piaseckiego, przechodzącego w 1972 roku na emeryturę

najpełniejsze wykorzystanie prenumerowanych czasopism, zorganizował już w 1955 roku stację mikrofilmową, skromną, ale jedną z pierwszych w bibliotekach wyższych szkół technicznych. Biblioteka stała się prawdziwym warsztatem pracy twórczej, poważnym ośrodkiem działalności naukowej i dydaktycznej, jak również cenną bazą materiałową i centrum informacji nie tylko dla własnej uczelni, lecz także dla całego środowiska krakowskiego. Piasecki, będąc rzecznikiem uaktywnienia i jak najszerszej pojętego udostępniania zbiorów, poświęcał najwięcej uwagi czytelnictwu i działalności informacyjnej. Od pracowników Biblioteki Głównej AGH wymagał bibliotekarskiego wykształcenia zawodowego. Zachęcał do pogłębiania wiedzy bibliotekarskiej, służąc zawsze pomocą i radą, zwłaszcza podejmującym wyższe studia i prace naukowe.

Rozwój i powiększanie zbiorów biblioteki postawiły Piaseckiego przed koniecznością podjęcia trudnej walki o własny gmach biblioteczny. Prowadził ją z właściwym sobie zaangażowaniem uzbrojony w specjalistyczną wiedzę uzyskaną po dogłębnych studiach nad budownictwem bibliotecznym na świecie, dzięki czemu stał się wybitnym znawcą w tej dziedzinie w skali ogólnopolskiej. Studia nad budownictwem bibliotecznym pogłębił jeszcze dzięki podróżom naukowym do Związku Radzieckiego w 1957 roku oraz Stanów Zjednoczonych, Anglii i Francji w 1959 roku, jako stypendysta Fundacji Forda. Zwiedził wiele nowoczesnych bibliotek zwracając uwagę przede wszystkim na budynki modularne. Jako rzeczoznawca oceniał projekty gmachów bibliotecznych w Polsce i za granicą. Po 16 latach jego starań i przy stałej współpracy eksperckiej w latach 1963–1966, wybudowano gmach Biblioteki Głównej AGH. Autorem projektu był architekt Zbigniew Olszakowski. 3 maja 1966 roku nastąpiło uroczyste otwarcie budynku biblioteki. Wydarzenie to spotkało się z ogromnym zainteresowaniem i zostało odnotowane

w wielu relacjach prasowych. Jest to dzieło życia Władysława Piaseckiego. Był to pierwszy w Polsce budynek biblioteczny typu modularnego. Projekt i realizacja budynku biblioteki otrzymały Nagrodę I Stopnia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w 1966 roku. Zwiedzali go liczni goście zagraniczni, którzy podziwiali to ciekawe doświadczenie w zakresie budownictwa modularnego.

Efektom jego wieloletnich studiów i rozważań związanych z budownictwem bibliotek są liczne publikacje, z których najważniejszą jest monografia *Biblioteka. Wprowadzenie do zagadnień budownictwa* wydana w 1962 roku. Celem tej publikacji było również przekonanie bibliotekarzy i archiwistów o konieczności poważnych studiów i opracowania założeń dla nowego budynku bibliotecznego przed podjęciem prac projektowych. Ogłosił ponad 40 prac z zakresu bibliotekarstwa, głównie z dziedziny budownictwa bibliotecznego oraz spraw zawodu bibliotekarza naukowego i bibliotekoznawstwa jako dyscypliny badawczej. Na zaproszenie paryskiej centrali UNESCO w czasopiśmie „UNESCO Bulletin for Libraries” (1963 nr 6) zamieścił artykuł poświęcony budownictwu bibliotek „University library interiors: fixed function or modular”, który był wielokrotnie cytowany w obcojęzycznej literaturze bibliotekoznawczej. Studia nad budownictwem prowadził do końca życia i już po przejściu na emeryturę opracował na zlecenie Biblioteki Narodowej „Ogólne założenia i zasady budownictwa bibliotek i program jego realizacji w ramach rozwoju bibliotekarstwa polskiego do roku 1990”. Był niezwykle aktywny wygłaszając odczyty, udzielając konsultacji dyrektorom bibliotek i architektom projektującym nowe budynki i rozbudowującym stare. W związku z budownictwem bibliotek interesował się również problemem bibliotek składowych i na zlecenie Państwowej Rady Bibliotecznej przy Ministerstwie Kultury i Sztuki opracował to zagadnienie. W 1964 roku uczestniczył w Międzynarodowej Konferencji Specjalistów Krajów Socjalistycznych w Dziedzinie Budownictwa, Urządzeń i Wyposażenia Technicznego Bibliotek, zorganizowanej w Pradze. Wygłosił tam referat o głównych tendencjach współczesnego budownictwa bibliotek, opublikowany w materiałach konferencyjnych. Studia nad budownictwem bibliotecznym i przyswojeniem tych problemów bibliotekarzom i architektom polskim stanowią tylko jeden z kierunków jego działalności. Drugą dziedziną jego badań był problem zawodu i stanowiska bibliotekarza naukowego w społeczeństwie oraz rozwój bibliotekarstwa, które uważał za dyscyplinę naukową. Był jednym z organizatorów i twórców polskiego bibliotekarstwa naukowego w okresie powojennym, szermierzem

Uroczyste otwarcie nowego budynku Biblioteki w 1966 roku. Na fotografii drugi od lewej Rektor AGH Kiejstut Žemaitis, następnie Władysław Piasecki

fot. arch. AGH

zawodu bibliotekarza i pionierem nowoczesnej myśli zawodowej, hołdującego najbardziej postępowym tendencjom współczesnego bibliotekarstwa. Jako jeden z pierwszych bibliotekarzy polskich włączył się w – toczącą się w latach sześćdziesiątych na łamach czasopism bibliotekarskich – międzynarodową dyskusję na temat naukowych podstaw bibliotekoznawstwa. Na konferencji dyrektorów bibliotek szkół wyższych w Bibliotece Jagiellońskiej w 1956 roku wygłosił referat „Zawód bibliotekarza naukowego”, w którym domagał się uznania bibliotekarzy za pracowników naukowo-dydaktycznych, na równi z innymi pracownikami szkół wyższych. Problem ten poruszył również w publikacji *Zwężły wstęp do bibliotekoznawstwa*, wydanej w Krakowie w 1968 roku, gdzie przedstawił podstawy uznania bibliotekarstwa za dyscyplinę naukową. Już w latach 1947/1948 i 1948/1949 w Wyższej Szkole Nauk Społecznych w Krakowie prowadził wykłady Technika pracy umysłowej. W tych samych latach uczył ponadto w Państwowym Liceum Bibliotekarsko-Księgarskim. Uczestniczył w kształceniu kadry bibliotekarskiej. Prowadził wykłady na Uniwersytecie Wrocławskim, a po przejściu na emeryturę w 1972 roku prowadził proseminarium w Zakładzie Bibliotekoznawstwa Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie.

Był jednym z pierwszych, którzy uznali konieczność prac nad zorganizowaniem krajowej sieci informacji naukowej. Uważał, że duże biblioteki powinny być głównym ogniwem tej sieci i Bibliotekę AGH widział jako centrum informacji na terenie Polski południowej. Zorganizował Oddział Informacyjno-Bibliograficzny (obecnie Oddział Informacji Naukowej), nawiązał kontakt z Centralnym Instytutem Dokumentacji Naukowo-Technicznej w Warszawie i rozpoczął już w latach pięćdziesiątych gromadzenie kartoteki dokumentacyjnej. Występował z inicjatywą współpracy z ośrodkami informacji instytutów branżowych zgodnie z kierunkami reprezentowanymi w uczelni. Kierownicy ośrodków często korzystali z jego konsultacji, a w bibliotece szkolili się pracownicy z tych placówek.

W dorobku Władysława Piaseckiego należy też podkreślić jego wkład w prace Komisji ds. Bibliotek Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, do której należał przez pięć kadencji od 1957 roku. Brał tam czynny udział w opracowaniu założeń merytorycznych do pragmatyki zawodowej dla bibliotekarzy szkół wyższych, a także zajmował się problemami budownictwa bibliotecznego i kadr bibliotecznyc. Studia teoretyczne i towarzyszące im liczne publikacje nie odrywały go od codziennych czynności bibliotekarskich. Uczył podwładnych zawodu pojętego jako służba dla człowieka i nauki przez książkę. Zapamiętano

go jako człowieka dużej dobroci, wrażliwego na sprawy ludzkie, reagującego z młodzieńczym entuzjazmem na każdą nową ideę. Był odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i honorową odznaką Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Dzień jubileuszu 40-lecia pracy bibliotekarskiej i naukowej Władysława Piaseckiego – 25 marca 1972 roku – zbiegł się z jego przejściem – od 1 kwietnia – na emeryturę.

Zmarł 23 kwietnia 1978 roku w Krakowie i został pochowany na cmentarzu Batowickim na Czerwonym Prądniku.

Trwałym pomnikiem jego działalności jest budynek Biblioteki Głównej AGH. Zastugi wieloletniego dyrektora biblioteki Władysława Piaseckiego, zostały uhonorowane. Senat AGH na posiedzeniu – 20 grudnia 1984 roku – podjął uchwałę o nadaniu budynkowi Biblioteki Głównej jego imienia. Dwa lata później – 28 maja 1987 roku – dokonano uroczystego odsłonięcia tablicy upamiętniającej akt nadania pawilonowi Biblioteki Głównej imienia jej pierwszego dyrektora. Tablicę, w postaci przestrzennego odlewu z brązu z głową dyrektora Piaseckiego, wykonaną przez artystę rzeźbiarza Czesława Dźwigaję – profesora ASP w Krakowie, umieszczono na półpiętrze głównej klatki schodowej.

Mottem jego licznych wystąpień w Senacie były słowa, które powtarzał przy każdej niemal okazji: „Biblioteka jest sercem uczelni, jej integralną częścią”.

fot. arch. AGH

Dyrektor Władysław Piasecki – pierwszy od lewej – wraz z zaproszonymi gośćmi w trakcie uroczystości otwarcia nowego budynku Biblioteki w 1966 roku

Źródła:

- Baumgart J.: Władysław Piasecki (1901-1978). Roczniki Biblioteczne 1978, nr 3-4, s. 627-635, [foto]
- Bolewski A.: Oby serce Akademii było zdrowe! Biuletyn Informacyjny Pracowników AGH 1995, nr 23, s. 23-24
- Czujowa M.: Bibliografia prac Władysława Piaseckiego z zakresu bibliotekoznawstwa i bibliografii (w układzie chronologicznym). Roczniki Biblioteczne 1978, nr 3-4, s. 635-637
- Dudziak-Kowalska M., Janczak B., Krawczyk J.: *Nie tylko bibliotekarze... : pracownicy bibliotek Akademii Górniczo-Hutniczej w stulecie uczelni*. Kraków 2019, s. 13-32, 104-105, [foto]
- Jarecka H.: Pionier nowoczesności w budownictwie i działalności bibliotekarskiej – Władysław Piasecki. W: *Organizatorzy i inspiratorzy*. Red. D. Ostaszewska, W. Żukowska. Warszawa 1997, s. 101-111, [foto]
- Jarecka H.: Władysław Piasecki 1901-1978. Przegląd Biblioteczny 1979, nr 2, s. 273-276, [foto]
- Kosek J.: 100. rocznica urodzin Władysława Piaseckiego. Biuletyn Informacyjny Pracowników AGH 2002, nr 100, s. 8, [foto]
- Krawczyk J., Janczak B., Dudziak-Kowalska M.: *Bibliotekarze w dziewięćdziesięciolecie Akademii Górniczo-Hutniczej*. Kraków 2009, s. 46, [53], 177-178, [foto]
- Sieński H.: Władysław Piasecki : tablice – pamięć wiecznie żywa – część 12. Biuletyn AGH 2014, nr 77, s. 25-27, [foto]
- Słownik pracowników książki polskiej : suplement. Pod red. I. Treichel. Warszawa-Lódź 1986, s. 166-167
- Tekieli B.: Wspomnienie o Dyrektorzce Władysławie Piaseckim : Biblioteka sercem uczelni. Biuletyn Informacyjny Pracowników AGH 1994, nr 6-7, s. 12-13